

Stiftung Zentrum
fürTürkeistudien
Türkiye Araştırmalar
Merkezi Vakfı
Institut an der
Universität Duisburg-Essen

2006

Avrupa 'da Türk Kadını:

**Almanya Örneđinden Hareketle Avrupa 'daki Türk
Kadınının Yaşam Koşullarına Dair Bir Analiz
-Araştırma Özeti-**

Araştırma Koordinatörü:

Prof. Dr. Faruk Şen

Hazırlayanlar:

Gülay Kızılocak

Cem Şentürk

Dr. Martina Sauer

Bu araştırma, Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı ve Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu işbirliği ile hazırlanmıştır.

Avrupa'daki Türk Kadının Yaşam Koşulları

Kalıcı bir toplum haline gelen Avrupa'daki Türk göçmenler her ne kadar geleceğini bu ülkelerde görüyorsa da, 45 yıllık bir göç süreci sonrasında bile buldukları ülkelerin çoğunluk toplumuyla tam anlamıyla iç içe yaşayamamaktadırlar. Göçmenlerle yerleşik toplum arasındaki daha çok kültürel farklılıktan kaynaklanan mesafeli yaşamla birlikte, azınlık toplumuna ve kültürüne karşı önyargılar ortaya çıkmaktadır. Bu ön yargılar, özellikle Avrupa'daki toplumsal yaşamda fazla yer almayan Türk kadınına yönelik olarak yoğunlaşmaktadır.

Avrupa ülkelerinde, Türklerin yoğun yaşadıkları Almanya, Hollanda ve Avusturya gibi ülkelerde medyanın kamuoyuna yansıttığı aile içi şiddet, zorla evlilikler ve töre cinayetleri gibi olgular, kamuoyunda Türk kadınları üzerine yanlış veya tek yönlü fikirlerin oluşmasına yol açmaktadır. Lanse edilen imajlar, Türk kadınlarının babaları veya eşleri tarafından baskı altında tutuldukları, kendi sorumluluğunu taşıyamayacak, acınacak durumda ve geri kalmış bir düşünce yapısında oldukları yönünde bir kanaatin şekillenmesine yol açmıştır. Örneğin, çoğu durumda geleneksel giyim tarzının bir parçası olan başörtüsü takan kadınlar, katı dindar eğilimlere sahip kişiler olarak görülmektedir. Türk kadını üzerine üretilen, buldukları ülkenin dilini yeteri derecede konuşamadıkları, ve eğitim seviyelerinin düşük olduğu yönündeki görüşlerin yaygınlığı, Türk kadınlarının kültürel ve toplumsal uyumuna engel birer faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Avrupa'nın çoğunluk toplumlarınınca benimsenen yaygın kanı çerçevesinde baskı altında yaşayan Türk kadınları, modern ve demokratik değerlerin uzağında görülmektedirler. Avrupa'da yaşayan Türk kadınları üzerinde üretilen bu imaj, üretildiği alanı aşarak Türkiye'deki kadınları da kapsar bir hal almıştır.

Bu araştırma, Almanya örneği üzerinde yoğunlaşarak, Avrupa'daki Türk kadınının yaşam koşullarını ve aile içindeki konumu ve Türk erkek ve kadın göçmenlerin kadının rolüne dair beklenti ve öngörülerini çerçevesinde ele almaktadır. Araştırmanın bir diğer özelliği imajlara dair beklenti ve öngörülerin değerlendirilmesinin yanında, Türk kadınlarının ve erkeklerinin genel yaşam ve aile içindeki rol bölüşümünü reel düzlemde analiz etmesidir.

Kadınların % 42'sini Aile Birleşimi ile Gelenler Oluşturuyor

Göç sürecinin ilk yıllarında erkeklerin hakim olduğu Türk nüfus yapısı, bugün dengelenmeye yakın bir noktada olmasına karşın, ilk yılların nüfus yapısı üzerindeki etkileri, bugün dahi gözlemlenebilir niteliktedir. Almanya'da yaşayan Türk kadın göçmenler erkeklere nazaran daha düşük bir yaş ortalamasına sahiptir. Bugün Almanya'da yaşayan Türk kadınlarının üçte birini 30 yaş altı kadınlar oluşturmaktadır. Kadınlar arasında yaşlı nüfus % 3'lük bir yer tutarken, bu oran erkekler arasında % 8'dir. Diğer yandan Almanya'da bulunan Türk kadınlarının ülkedeki ikamet süreleri, erkeklere göre daha kısadır. Kadınlar arasında 22 yıl olan ortalama ikamet süresi, Türk erkekleri arasında 24 yıldır. Ankete katılan kadınların % 42'sini eşlerini takiben Almanya'ya aile birleşimi ile gelmiş kadınlar oluşturmaktadır. Almanya'ya doğrudan çalışma amacıyla gelmiş olanlar ise, % 3'lük bir paya sahiptir.

30 Yaş Altı Kadınların % 77'si Almanya Eğitimli

Almanya'daki Türk göçmenler arasında kadınlar, erkeklere nazaran daha yüksek oranda Alman eğitim sisteminden geçmiş bulunmaktadır. 30 yaş altındaki kadınlarda % 77'ye ulaşan Almanya'da öğrenim görmüşlük oranının bu seviyeye ulaşmasında temel nedenler; göçmen Türk kadınların erkeklerden daha genç bir kitle olmaları ve Almanya'da doğmuş olanlar arasında oransal olarak daha fazla yer tutmalarındır. Ancak hiç eğitim görmemişler arasında da kadınların oranı erkeklere göre daha yüksektir, bununla beraber bu durum ileri yaşlardaki göçmenlerle sınırlıdır.

Mesleki eğitim açısından bakıldığında kadınlar erkekler karşısında daha kötü durumdadırlar. Almanya'da yaşayan Türkler arasında kadınların % 59'u hiçbir mesleki eğitimden geçmemişken, bu erkekler arasında % 40'dır. Buna paralel üniversite mezunu kadın oranı da erkeklere nazaran daha azdır.

Kadınlar Erkeklerden Daha İyi Almanca Kullanıyor

Türk kadınlarının yeterli Almanca bilgisine sahip olmadıklarına dair ön yargı, açık bir seçici algılama örneğidir. En azından subjektif bir değerlendirme ile kadınların Almanca bilgi seviyesinin hiç de erkeklerinden düşük olmadığını söyleyebiliriz. Hatta kadınlar erkeklerden daha iyi bir Almanca kullanmaktadırlar. Genç yaş grubunda yer alan kadınlar arasında 30 - 44 yaş arasında bulunan kadınlar aynı konumdaki erkeklere göre daha iyi Almanca bilgisine sahiptirler.

Ev hanımlarının % 60'ı Durumundan Memnuniyetsiz

Türk kadınlarının çalışma yaşamında yer alma oranı açıkça erkeklerden daha düşüktür. Bu, çalışma ve aile yaşamına dair güçlü bir geleneksel rol tanımlamasını yansıtmaktadır. Kadınların yalnızca % 20'si tam zamanlı, % 14'ü de yarım zamanlı olarak çalışmaktadır.

Tablo: Türk Kökenli Kadınların Çalışma Yaşamında Yer Alma Oranları

	Yoğunluk	Oran (%)
Ev Kadını	376	38,8
Tam Zamanlı Çalışan	194	20,0
Yarı Zamanlı Çalışan	132	13,6
İşsiz	92	9,5
Öğrenci	72	7,4
Annelik İzninde	40	4,1
Emekli	28	2,9
Diğer	36	3,7
Toplam	970	100,0

Ev hanımı olarak yaşamlarını sürdüren göçmen Türk kadınlarının büyük bölümü, bu statülerini gönüllü olarak edinmemiştir. Ev hanımlarının % 60'ı çalışma yaşamına dahil olmayı arzu ettiğini belirtirken, % 40'lık bölümü mevcut statülerinden memnuniyetlerini ifade etmektedir. Çalışma yaşamına girme arzusunda yaş veya çocuk sahibi olmak olumsuz bir etki yapmamaktadır.

Çalışan Kadınların % 61'i İşinden Memnun Değil

Çalışan kadınların meşgul oldukları işlerin seviyesi çalışan erkeklerinkine oranla yüksektir. Kadınlar ve özellikle de genç yaştakiler açık bir biçimde erkeklerden daha sık rastlanır biçimde memuriyet tarzında işlerle meşguldürler, ancak uzman olarak çalışanlara sık rastlanamamaktadır. İşçi olarak çalışan kadınların oranı erkeklere göre yalnızca bir parça düşüktür. Bununla beraber çalışan kadınların yalnızca % 61'i yaptıkları işin kendi nitelikleri ile uyumlu olduğunu ifade etmektedir. Bu oranın en düşük olduğu grup işçi kadınlar iken, en yüksek olduğu grup memur statüsünde çalışan ve okul ya da işletme içi eğitim sahibi kadınlardır. Buna karşın üniversite mezunu kadınlar ortalamasının altında bir sıklıkla mevcut işlerinin seviyesinden memnundurlar.

Kadının Genel Rolünün Nitelenmesi

Kadınların genel anlamda rollerine dair incelemede kapsamlı bir ifadeler listesi oluşturularak, ankete katılan erkek ve kadınlara sunuldu ve bu ifadelere katılıp katılmadıkları, katılıyorsa bunun tamamen katılma mı yoksa kısmen katılma mı olduğu sorulmuştur.

İzleyen tabloda tüm ifadeler yer almaktadır. Tablodaki „kavram“ ifadesi altında yer alan veriler, değerlendirmenin hangi kavramlar üzerinden yapıldığına dairken, boyut ifadesi altında yer alan seçenekler, soruların hangi yönleri ortaya çıkarmayı hedeflediğini göstermektedir.

Tablo: İfadeler, Kavramsal Alanlar, Kadının Toplumsal Yaşamdaki Rolüne Dair Boyutlar

İfade	Kavram	Boyut
Erkeklerin yaşamı kadınlarınkinden daha kolaydır. Kadınlara göre istedikleri pek çok şeyi yapabilmekte, istemediklerini yapmamaktadırlar	Erkeklerin Yaşamı	-
Kadın haklarına siyasi alanda, aile içinde ve özel yaşamda daha yoğun biçimde saygı gösterilmelidir.	Kadın haklarının güçlendirilmesi	modern
Genç kızlar için meslek eğitimi gereksizdir, çünkü evlendikleri zaman mesleklerini bırakmaktadırlar.	Meslek eğitimi gereksizdir	geleneksel

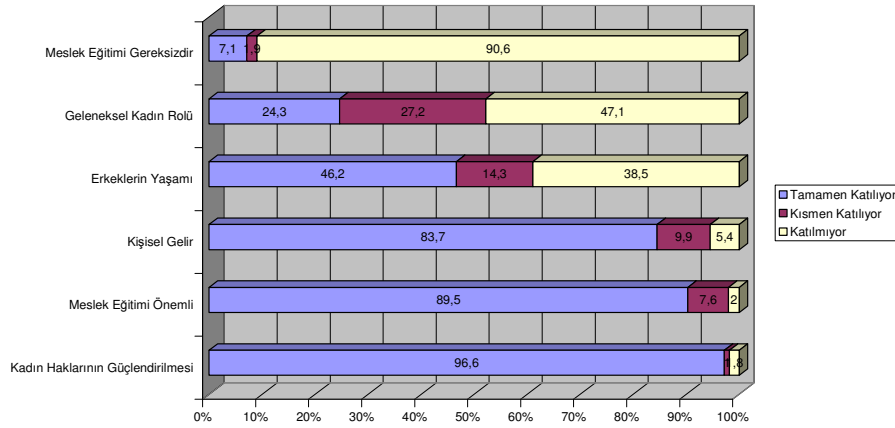
Kendi gelirine sahip olmak kadınlar için önemlidir.	Kişisel gelir	modern
Kadınlar öncelikle aile ve ev işleri ile ilgilenmelidir, bir meslekle değil.	Geleneksel Kadın Rolü	geleneksel
Kadınlar için bir meslek eğitimi ve kendi gelirine sahip olma önemlidir.	Meslek Eğitimi Önemli	modern

Kadınların genel rolüne dair değerlendirmede ifadeler verilen onayların açık biçimde geleneksel bir kadın imajına değil, modern bir kadın imajına dönük olduğu görülmektedir.

Kadınlar Politikada ve Aile içinde daha fazla güç istiyor

En büyük onay oranını % 97 ile kadın haklarının politika ve aile içinde güçlendirilmesine dair ifade almıştır. İkinci sırada % 90 ile kadınların meslek eğitiminin ve bu bağlamda kendi gelirlerine sahip olmalarının önemli olduğuna dair ifade yer almaktadır. Katılımcıların % 84'ü kadınların kendi tasarruflarında gelirlerinin olmasına önem atfetmektedir. Ancak gerçekte kadınların yalnızca % 69'u kendi tasarrufları altında bir gelire sahipken, yarısından fazlasının bir meslek eğitimi yoktur.

Grafik: Kadının Genel Rolüne Dair Değerlendirme (%)

Yüksek Yaş Grupları Geleneksel Kadın İmajını Onaylamıyor

Kadın imajının farklı sosyal gruplardan erkek ve kadınlar arasında nasıl anlaşıldığına dair daha net tespitler yapabilmek için, kadının geleneksel rolüne dair, „Kadınlar öncelikle aile ve ev işleri ile ilgilenmelidir, bir meslekle değil.“ ifadesi, görüşülen kişilere yöneltilmiş, bunu onaylayıp onaylamadıkları sorulmuştur. Belli bir çekirdek grup, geleneksel kadın imajına dönük beyanda bulunurken, diğer bir grup buna muhalif bir konumda yer almaktadır. Tabloda yansıtılan, geleneksel kadın imajına dair ifadeler, tümüyle veya kısmen katılımları yansıtmaktadır.

60 yaş üstü kadın ve erkekler kendilerinden daha genç yaşta gruplara dahil olanlardan daha nadir biçimde geleneksel kadın imajını onaylamaktadır. Buna ek olarak, erkekler arasında onaylama oranı genç gruplar arasında izleyen gruplara göre daha yüksektir. Geleneksel kadın imajının ortalamasının üzerinde yaygın olduğu en büyük grup hem erkekler hem kadınlar arasında 45-49 yaş grubundakilerdir. Daha yüksek yaşta kişiler arasında bu yönde eğilime daha az rastlanmaktadır. Bunun karşısında genç yaşta erkekler arasında bu kadın imajının ortalamasının üzerinde bir yaygınlıkta olduğu görülmektedir.

Oturum süresi sürekli olmayan, bununla beraber kadın ve erkekler arasında farklılıklar gösteren bir etkiye sahiptir. Kadını geleneksel rolü ile gören kadınlar arasında en büyük pay, 10-19 yıldır Almanya'da yaşamakta olanlara aittir. En düşük pay ise 4-9 yıldır Almanya'da yaşayanlardan oluşmaktadır. Geleneksel kadın imajının erkekler arasında ise en yaygın olduğu grup ise yine aynı sürelerle Almanya'da kalmış olanlardır, erkekler arasında en düşük onayı veren grup ise 10-19 yıldır Almanya'da yaşayanlardır. Bu bağlamda uzun oturum süresi ile modern kadın imajının geleneksel imajın yerini aldığı söylemek mümkün görünmemektedir. Ne kadınlarda, ne de erkeklerde, tam tersi şekilde oturum süresinin geleneksel kadın imajını çekici kıldığını söyleme imkanı da bulunmamaktadır.

Pek şaşırtıcı olmayan biçimde, Türkiye’de büyümüş ve okula gitmiş kadın ve erkekler, Almanya’da büyüyenlere oranla daha sık görülür biçimde geleneksel kadın imajına eğilim göstermektedirler.

Kadın imajı yalnız eğitim alınan ülkeye göre değil, aynı zamanda alınan eğitimin seviyesine göre de değişiklik göstermektedir. Bu olgu erkekler için olduğu kadar kadınlar için de geçerlidir. Yükselen eğitim seviyesi ile, geleneksel kadın imajına onay verme davranışı azalma göstermektedir.

Kadınlarda çalışma yaşamına dahil olma, geleneksel kadın imajını onaylamayı beklenildiği gibi düşürürken, bu erkeklerde aynı etkiyi yapmamaktadır. Aksine çalışmayan erkeklerin geleneksel kadın imajını onaylama oranı çalışanlara göre daha düşüktür. Bu esasında, -şaşırtıcı olmayan biçimde- geleneksel kadın imajını çok nadir biçimde onaylayan erkek öğrencilerden kaynaklanmaktadır. Öğrenciler arasında kız öğrenciler ortalamasının üzerinde, hatta emekli kadınlardan daha sık biçimde geleneksel kadın imajına dönük eğilim şaşırtıcı olmanın yanında Türk kadınlarının zihinsel kurgularının klişelere denk düşmediğini göstermektedir. Hem kadın hem erkek emekliler hayret verici biçimde nadir olarak geleneksel kadın imajını benimsemektedirler. Kendilerinden eski aile içi işbölümünü en sıkı biçimde benimsemiş olmaları beklenen emekliler arasında bu öngörü erkekler arasında dahi geçerli değildir.

Kadınların mesleki konumları beklenildiği üzere geleneksel imajın benimsenmesinde tesir etmektedir. İşçi kadınlar geleneksel kadın imajına en bağlı grupken, bunu memurlar ve serbest çalışanlar izlemektedir. Bu erkekler arasında söz konusu değildir. Memur statüsünde çalışan erkekler açık biçimde geleneksel kadın imajını ortalamasının üzerinde olmak üzere onaylamaktadırlar, bu erkek işçiler arasında daha nadir görülmektedir. Bağımsız çalışanlar erkekler arasında da geleneksel imaja en az bağlılık gösteren topluluktur. Memur statüsünde çalışan kadınlar ile aynı statüyü paylaşan erkekler arasında kadın imajına dair göze çarpar bir fark görülmektedir. Memur statüsünde çalışan kadınların yalnızca dörtte biri geleneksel kadın imajını onaylarken, bu erkekler arasında % 75’dir.

Tablo: Sosyo-Demografik Yapı ve Cinsiyetlere Göre Geleneksel Kadın İmajını Onaylama* (%)

	Geleneksel kadın imajını onaylama	
	Kadınlar	Erkekler
Yaş Grupları		
30 yaş altı	39,3	60,1
20-44 yaş arası	43,4	56,7
45-59 yaş arası	46,4	67,8
60 yaş ve üzeri	43,5	61,3
Oturum Süresi		
3 yıla kadar	42,9	60,6
4-9 yıl arası	27,8	70,1
10-19 yıl arası	52,0	59,3
20 yıl ve üzeri	39,6	60,0
Eğitim alınan ülke		
Türkiye	45,3	64,1
Almanya	38,2	54,4
Mezun olunan okul		
Eğitim almamış	54,6	73,3
İlkokul	40,3	54,7
Ortaokul	40,0	70,2
Orta seviye eğitim (Realschule/Mittlere)	38,7	67,6
Meslek okulu	40,7	50,0
Lise	36,7	55,0
Üniversite Öncesi Mezuniyet Derecesi-	26,2	41,2

Çalışma Yaşamına Dahil Olma			
Çalışmayanlar	48,8	56,5	
Çalışanlar	30,2	63,5	
Çalışmayanlar			
Öğrenci	44,5	41,3	
Emekli	22,0	56,9	
İssiz	50,0	64,5	
Ev Hanımı	51,8	-	
Meslek			
İşçi	36,7	63,8	
Memur	24,0	74,5	
Bağımsız Çalışan	15,0	46,2	
Dindarlık			
Dindar	46,5	68,0	
Dindar Olmayan	30,4	49,1	
Toplam		42,2	60,1

* tamamen veya kısmen

Göç Sürecinde Kadının Rolü ve Aile İçi Şiddet

Kadınların toplum içindeki geleneksel rollerine dair görüşlerinin yanında, ankete katılanlara Türk kadınının konumuna ve ilişkili olarak göç sürecinde ailelere dair üç ayrı ifade sunulmuş ve bu konulardaki kanaatleri soruldu.

Tablo: Göç Sürecinde Kadının Rolüne Dair İfadeler ve Kısaltmalar

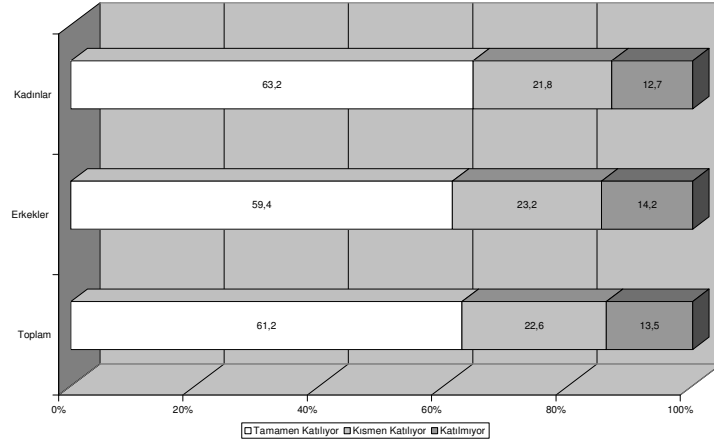
İfade	Kısaltma
Almanya'daki Türk erkeklerinin bir kısmı, Türkiye'dekilerden daha fazla gelenek bilincine sahiptir.	Erkekler geleneksel bilince sahip
Almanya'daki genç Türk kadınları, anneleri ve büyük annelerinden daha güçlü biçimde eşitlik için gayret sarfetmelidirler.	Daha güçlü eşitlik
Türk ailelerinde kadın ve çocuklara karşı şiddet toplumsal ve cezai yaptırımlarla dışlanmalıdır.	Aileden şiddetin dışlanması

Sıkı toplumsal ve cezai yaptırımlarla Türk ailelerinde kadın ve çocuklara yönelik şiddetin engellenmesi gerektiğine dair ifadeye dair büyük oranda onay verildiği görülmektedir. Ankete katılanların dörtte üçünden fazlası tamamen, % 13'ü ise kısmen sıkı tedbirlere onay verirken, % 8'lik bir grup buna gerek görmekte, % 13'ünün ise bunu kısmen onayladığı da gözden kaçırılmamalıdır. Görülmektedir ki, araştırmaya katılanların beşte biri aile içi şiddetin dışlanmasına dair tedbirleri zorunlu görmemektedir.

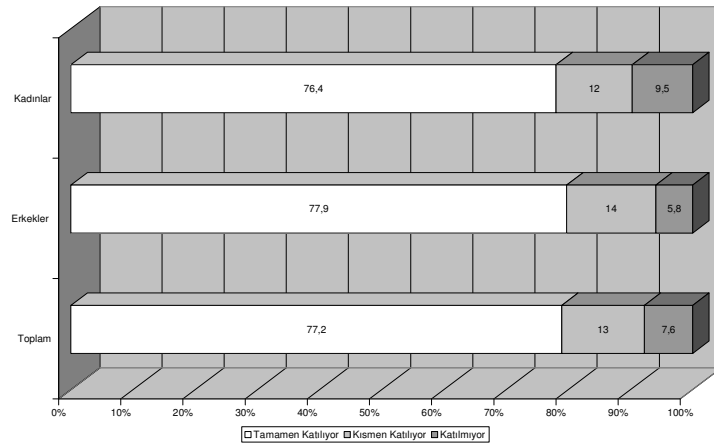
Almanya'daki genç Türk kadınlarının daha güçlü biçimde kendilerini eşitlemek için çalışmalarına gerektiğine dair ifadeye katılımcıların % 61'i tümüyle katılırken, % 23'ü kısmen katılmaktadır. Almanya'daki Türk erkeklerinin Türkiye'dekilere kıyasla daha fazla gelenek bilinçli olduklarına dair % 57'lik bir çoğunluk tümüyle, % 18'lik bir grup ise kısmen katılmaktadır.

Dikkat çekici ve hayret verici olan, kadınların ve erkeklerin ifadeleri değerlendirmelerinde neredeyse hiç fark bulunmamıştır. Türk ailelerinden kadın ve çocuklara karşı şiddetin dışlanmasına dair tamamen ve kısmen onaylama davranışında erkeklerin kadınlardan daha fazla yer aldıkları görülmektedir.

Daha Fazla Eşitlik

Aile içi şiddete karşı önlem alınması

Tablo: Aile İçi Şiddetin Sert Yaptırımlarla Önlenmesine Dair İfadeye Sosyodemografik Özellikler ve Cinsiyetlere Göre Onay Verme* Oranları (%)

Ailede Şiddetin Önlenmesi		
	Kadınlar	Erkekler
Yaş Grupları		
30 yaş altı	92,0	87,1
30-44 yaş arası	86,0	92,9
45-59 yaş arası	87,3	93,8
60 yaş ve üzeri	92,9	95,4
Oturum Süresi		
3 yıla kadar	100,0	83,3
4-9 yıl	91,7	94,8
10-19 yıl	88,0	92,1
20 yıl ve daha fazla	88,0	91,8
Eğitim Alınan Ülke		
Türkiye	88,2	93,5
Almanya	89,1	89,1
En Son Mezun Olunan Okul		
Eğitim almamış	88,1	92,5
İlkokul	90,9	91,7
Ortaokul	90,0	92,5
Orta seviye eğitim (Realschule/Mittlere)	91,9	87,5

Meslek okulu	88,9	93,2
Lise	86,3	92,5
Üniversite Öncesi Mezuniyet Derecesi-	83,3	88,3
Çalışma Yaşamına Katılım		
Çalışmayanlar	87,8	91,6
Çalışanlar	89,5	92,0
Çalışma Yaşamının Dışındakiler		
Öğrenci	88,9	89,7
Emekli	92,8	92,3
İşsiz	89,1	91,5
Ev Hanımı	85,5	-
Mesleki Konum		
İşçi	85,9	93,9
Memur	94,0	94,8
Bağımsız Çalışan	90,0	76,9
Dindarlık		
Dindar	88,8	93,1
Dindar değil	87,9	90,6
Kültürel Oryantasyon		
Geleneksel	73,9	89,0
Karma	89,9	94,1
Modern-liberal	90,3	90,5
Toplam	88,4	91,9

* tamamen veya kısmen onay

Anket Sonuçlarına Dair Genel Değerlendirme

Anket sonuçlarının genel bir değerlendirmesi yapıldığında; elde edilen verilerin Türk kadınının konumu üzerine özellikle okul eğitimi, dil yeterliliği ve ilişki ve toplumsal uyum konularında mevcut çok sayıda önyargı ve klişeleri doğrulamadığını ortaya çıkarmaktadır. Özellikle Almanya'da yetişen Türk kadınının eğitiminin, aynı yaş grubuna dahil Türk erkeklerinden daha yüksek olduğu anket sonucu ortaya çıkmıştır. Bu guba ait Türk kadınlarının Almanca dilini yeteri derecede iyi konuştuğu, hatta Türk erkeklerine göre daha iyi konuştuğu da araştırmadan elde edilen sonuçlar arasındadır. Almanlarla ilişkilerde de Türk kadınına ilişkin yaygın kanının aksine, Almanlarla irtibatın sanıldığı kadar az olmadığı görülmektedir. Ancak Almanya ile daha güçlü bağı olan kadınlarda (ikamet, eğitim, meslek vb.), büyük bir bölümünün Almanya'da kendisini vatanında ve iyi hissetmesine, Türkiye'ye dönmeyi düşünmemesine rağmen, kültürel bir parçalanma gözlemlenmektedir.

Bu durum, Türk kadınlarının konumlarının memnuniyet verici iyi bir konumda olduğu ve göç ve uyum politikası dahilinde yeni tedbirlerin alınmasına gerek olmadığı anlamına gelmemelidir. Tam tersine, bu durum kadınları ilgilendirdiği gibi, Türk erkeklerinin de konumları açısından oldukça önemlidir. Özellikle meslek eğitimi, kadının iş hayatında yer alması ve çalışabilmesi için destekleyici önlemler aciliyet arz etmektedir. Genç Türk kadınlarının iş hayatına daha az dahil olmaları karşısında, özellikle genel okul eğitiminden sonra meslek eğitimine devam edebilmeleri için, bu gruba ve ailelerine destek verici ve özendirici çalışmalar yapılmalıdır. Genç kadınların iş hayatına katılmamalarında, ilgi azlığı veya düşük motivasyondan önce, yuva kurma ve ailenin karşı çıkması ana sebepleri oluşturmaktadır. İş hayatını teşvik edici ve destekleyici çalışmalar, özellikle vasıflı kadınların ve erkeklerin eğitim seviyelerine eş değerde imkanlar yaratmalıdır. Yalnızca Türk kadının değil, tüm kadınların çalışma hayatına destek verebilmek amacıyla, özellikle iş ve aile hayatını kolaylaştıracak imkanların sunulması gerekmektedir. Türk kadınının Alman kadınlara göre daha az iş hayatında daha az yer alması, aile kurmanın ve çocuk yetiştirmenin ön planda olmasını doğrulasa da, bu durum Türk kadınının çocuklarını daha az yuvaya gönderdikleri anlamına gelmemektedir. Temel sorun Almanya'da çocuklu kadınların daha rahat

çalışabilmesi için yeterince yuva, kreş ve buna benzer kurumların sunulmamasından kaynaklanmaktadır. Anaokullarının yaygınlaştırılması dayaygın bir beklenti olarak karşımızda durmaktadır.

Türk toplumu hala geleneksel aile yapısına sahiptir; kadınların büyük bir bölümü çalışmamakta, ev hanımı ve annelik görevlerini üstlenmektedir. Çalışan Türk kadınları için de; kuşaklar üstü bir analiz yapıldığında, aile içinde görev dağılımı, örneğin çocuk bakımı ve ev işleri genellikle kadınların sorumluluğundadır. Kadınların büyük bir bölümünde aile ve iş hayatının beraber yürütülemeyeceği kanısının yaygın olması, Türk kadınlarının meslek eğitimi görmelerini ve iş hayatına atılmalarını büyük ölçüde etkilemektedir. Bazı durumlarda, ailenin veya eşin bu durumu desteklememesi de, kadınların bu alanlarda daha az yer almalarına temel bir nedendir. Ankete katılan ev kadınlarının önemli bir bölümü bu yüzden, bu konularından memnun olmadıklarını, çalışıp para kazanarak ekonomik bağımsızlıklarını elde etme isteklerini bir öncelik olarak dile getirmişlerdir..

Araştırma, Türk kadınlarının hiç de gözardı edilmeyecek bir oranının (ankete katılan toplam kadınların üçte biri; çalışan kadının beşte biri) kendi ihtiyaçlarının karşılanması için, kendilerine ait herhangi bir paranın olmadığını, böylece karar özgürlüğünün kısıtlandığını ortaya çıkarmıştır. Kadınlar, erkeklerin (eşlerin) üçte birinin böyle bir durumu desteklemediklerini dile getirmişlerdir.

Geleneksel aile yapısının gerçek yaşamda yaygınlığına rağmen, bu durum yine de kadın ve erkekler tarafından kabul edilmemektedir. Buna göre; gerek kadınlar gerek erkeklerin yarısı bu durumu, yani kadının ev kadını ve annelik rolünü tasvip etmemektedir. Buna rağmen kadınların beşte biri ve erkeklerin dörtte biri bu klasik rol dağılımını doğru bulduklarını belirtmişlerdir. Bu klasik aile dağılımını doğru bulan erkekler arasında, genç erkekler daha yaşlı kuşağa göre pek fazla bir değişiklik göstermemiştir. Kadının meslek eğitimi alması, çalışması, ekonomik bağımsızlığı ve kadının eşitliği gerek kadınların gerek erkeklerin büyük bir bölümünün verdiği cevap olmuştur. Bu sonuç, genç kızların meslek eğitim durumlarının gelecekte daha da düzeleceği ümidini artırmaktadır.

Türk ailelerinde kadın ve çocuklara yönelik şiddetin engellenmesi gerektiğine dair ifadeye dair büyük oranda onay verildiği görülmektedir. Dikkat çeken, kadınların ve erkeklerin ifadeleri değerlendirmelerinde neredeyse hiç fark bulunmamasıdır. Türk ailelerinden kadın ve çocuklara karşı şiddetin dışlanması dair tamamen ve kısmen onaylama davranışında erkeklerin kadınlardan daha fazla yer aldıkları görülmektedir. Yaşlı kadınlar (erkekler de) bazı noktalarda gençlere göre daha da ilerici görüşlere sahip olduklarını göstermişlerdir.

Alman kadınlarının konuları üzerine ise, Türk kadınları bazı durumlarda Alman kadınlarını örnek aldıklarını veya almak istediklerini belirtmişlerdir. Alman kadınının özellikle kendi hayatını belirleme ile eş veya partner seçiminde serbestliği, özgürlük olarak nitelendirilmesine rağmen, daha fazla sorumluluk ve aile içindeki eksik dayanışma ya da eksik güvence de, modern kadın rolünün olumsuz yanları olarak görülmektedir.

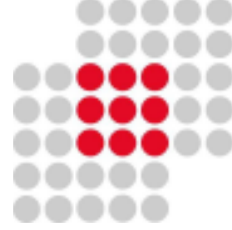
AVRUPA'DAKİ TÜRK KADINI: ALMANYA ÖRNEĞİ'NDEN HAREKETLE AVRUPA'DA YAŞAYAN TÜRK KADIN GÖÇMENLERİN KONUMUNA DAİR BİR ANALİZ

Türkiye İşveren Sendikaları
Konfederasyonu

Türkiye Araştırmalar
Merkezi Vakfı

Stiftung Zentrum
für Türkeistudien
Türkiye Araştırmalar
Merkezi Vakfı
Institut an der
Universität Duisburg-Essen

Avrupa 'da Yaşayan Başarılı Türk Kadınları

Ekin Deligöz

1971 Tokat doğumlu Deligöz, 1979'dan beri Almanya'da yaşıyor. Konstanz ve Viyana Üniversitelerinde kamu yönetimi eğitimi alan Deligöz, 1988'den beri Alman Yeřiller Partisi üyesi. Uzun süre Yeřiller Partisi içerisinde aktif görevler alan Deligöz, 1998'den beri Federal Alman Parlamentosu'nda milletvekili. Eylül 2005 seçimlerinde federal parlamento'ya girmeye ikinci kez hak kazanan Deligöz, Kasım 2005'den beri Federal Parlamento'da Aile, Yaşlılar, Kadın ve Gençlik Komisyonu başkan yardımcılığı yapıyor.

Dilek Kolat

1967 Kelkit doğumlu Kolat, üç yaşından beri Berlin'de yaşıyor. Berlin Teknik Üniversitesi'nde iktisat matematiği öğrenimi gören Kolat, Alman Sosyal Demokrat Partisi'nden 2001 yılında Berlin Parlamentosu'na aday oldu. En fazla doğrudan oyu alarak parlamento'ya girme başarısı gösteren Dilek Kolat, aynı başarıyı 2006 seçimlerinde de tekrarladı. Kolat, partisinin eyalet yönetim kurulunda yer alıyor.

Aslı Sevindim

1973 yılında Duisburg'da dünyaya gelen Aslı Sevindim, Duisburg – Essen Üniversitesi'nde siyaset bilimi öğrenimi gördü. Öğrencilik yıllarında Duisburg yerel radyosunda çalışmaya başlayan Sevindim, 1999'dan beri Batı Almanya Radyo Televizyonu (WDR) için çalışıyor. Çok sayıda programın sunuculuğunu yapan Sevindim, 2006'dan beri WDR'in akşam haberlerini sunuyor. Aynı zamanda yazarlık da yapan Sevindim'in kendi başına ve derleme eserler içerisinde yer alan edebi çalışmaları bulunuyor.

Fikriye Selen

1975 yılında Köln'de doğan Fikriye Selen, işletme öğrenimi gördü. Öğrencilik yıllarında katıldığı boks müsabakalarında büyük başarılar kaydeden Selen, 1999'da Avrupa ikinciliği ve Türkiye şampiyonluğuna ulaştı. Boks kariyerine son veren Selen yaşamını girişimci olarak sürdürüyor.

Havva Gülcan Ayvalık

1972 doğumlu Havva Gülcan Ayvalık, 1974 den beri Almanya da yaşıyor. Dortmund Yüksek Okulu'nda Disayn Öğrenimi gören Ayvalık, İngiltere Nottingham Trent Üniversitesi'nde School of Art & Design'da da bir süre eğitim gördü. Bir süre çeşitli ajanslarda çalışan Ayvalık, daha sonra kendi yayın evi ve reklam ajansı Mavi Yayıncılık ve Reklam Ajansı'nı kurdu. Kuzey Ren Vestfalya'da (KRV) yayımlanan Türk girişimcileri rehberinin yayıncılığını yapan Ayvalık, 2004 yılında KRV özel girişimci ödülüne layık görüldü.

Sabriye Şupçun

1952 Afyon doğumlu Şupçun, 1972'de öğrenci olarak geldiği Almanya'da Bochum Üniversitesi'nde Alman dili ve edebiyatı öğrenimi gördü. 1980 yılından itibaren çeşitli göçmen örgütlerinde çalışan Şupçun, 1998'de T.C: Yurt Dışında Yaşayan Vatandaşlar Kurulu'na danışman olarak seçildi. 2000 yılında Almanya Türk Toplumu'nun yönetim kurulu üyesi görevine getirilen Şupçun, 2004 yılında kurumun kadın ve aileden sorumlu genel başkan yardımcılığına getirildi. Halen bu görevini sürdüren Şupçun'un, kadın, kimlik ve göç konulu çok sayıda makalesi bulunmaktadır. Şupçun aynı zamanda bir eğitim merkezinde danışmanlık görevini sürdürmektedir.

Dr. Canan And

Dr. Canan And, İstanbul`da doğdu. İstanbul Alman Lisesi`ni bitirdi. İstanbul`da diş hekimliği öğreniminden sonra, Almanya`ya gelerek Bonn Üniversitesi`nde doktora yaptı. 18 yıldan beri Düren`deki muayenehanesinde diş hekimisi olarak çalışmaktadır.

Gülay Kızıloca

1965 yılında Malatya`da dünyaya gelen Gülay Kızıloca, lise eğitimi sonrasında eğitim amacıyla geldiği Almanya`da Bochum Üniversitesi Ekonomi bölümünden mezun oldu. 1993 yılından itibaren Türkiye Araştırmalar Merkezi`nde çalışmaya başlayan Kızıloca, çeşitli araştırma projeleri ve uygulamalı projelerde yer aldı. Bir süre kurumun Berlin temsilciliğini yürüten Kızıloca 2005 yılından beri Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı`nın direktör yardımcılığını yapmaktadır. Kızıloca`ın Avrupa`daki Türk girişimciliği, Türkiye-AB ilişkileri, göç ve kadın konularına ilişkin çalışmaları bulunuyor.

İfaket Bayam

1977 Usingen doğumlu İfaket Bayam, 2004 yılında Mainz Yüksek Okulu İşletme bölümünden mezun oldu. Farklı şirketlerde pazar araştırmaları ve proje yöneticiliği görevlerinde bulunan Bayam, 2006 yılı başından beri Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı`nda çalışmaktadır. Kurumun uygulamalı projeleri dahilinde işletme danışmanlığı yapan Bayam, kültürel ve bilimsel toplantılarının organizasyonunu gerçekleştirmektedir. Bayam`ın turizm üzerine çalışmaları bulunmaktadır.

Ülkü Bursa

1975 Gladbeck doğumlu Ülkü Bursa, Dortmund Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlaması bölümünde eğitim gördü. Öğrencilik döneminde federal ve yerel dairelerde şehir planlaması projelerinde çalıştı. Göç ve kent planlamacılığı alanında uzman olan Bursa, Türkiye Araştırmalar Merkezi Vakfı`nın meslek eğitim projesi APIM`de proje uzmanı olarak çalışmaktadır. Şehircilik, göç ve uyum konuları üzerinde çalışmalarını sürdüren Ülkü Bursa`nın bu konulara ilişkin çok sayıda yayını bulunuyor.

Yıldız Özcan

1973 yılında Çorum'da dünyaya gelen Yıldız Özcan, ilk ve ortaöğrenimini Türkiye'nin çeşitli illerinde tamamlayan Özcan, Dokuz Eylül Üniversitesi'nin Büro Yönetimi ve Halkla İlişkiler bölümünden mezun oldu. Türkiye'de çok sayıda büyük firmada çalışan Özcan, 2004 yılından beri Almanya'da yaşıyor. 2005 başından beri ise Türkiye Araştırmalar Merkezi'nde direktör asistanı olarak çalışıyor.

Nilüfer Keskin

1970 Edirne doğumlu Nilüfer Keskin, 1972'den beri yaşadığı Almanya'da ilk ve ortaöğrenimini tamamlayarak, 1989'da Essen Üniversitesi'nde Matematik ve Bilgisayar Bölümleri'nde yüksek öğrenime başladı. 1992 yılında üniversite eğitimini bırakarak Siemens firmasında meslek eğitimi aldı. Çeşitli firmalarda büro görevlisi olarak çalışan Keskin, 1995'ten beri çalıştığı Türkiye Araştırmalar Merkezi'nin muhasebe müdürlüğü görevini yapmaktadır.